

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА
(повне найменування вищого навчального закладу)
кафедра політології,
кафедра міжнародних відносин

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор науково-педагогічної роботи

Хмарський В.М.

2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Педагогічна практика

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти III рівень вищої освіти

Спеціальність 052-Політологія

(код і назва спеціальності (тей)

(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення Факультет міжнародних відносин, політології та соціології

(назва інституту, факультету, відділення)

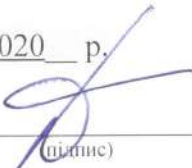
Робоча програма складена на основі Освітньо-наукової програми спеціальності 052 - "Політологія" (затверджена Рішенням Вченої Ради ОНУ імені І.І. Мечникова 30 червня 2020 р. протокол №8)

Укладачі: к. пед. н., доцент Сніговська О.В., к. політ. н., доцент Хорошилов О.Ю.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри Політології

Протокол № 1 від. "04" вересня 2020 р.

Завідувач кафедри

_____
(підпис)

(Попков В.В.)
(прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) _____
факультету/інституту

Протокол № 1 від. "09" вересня 2020 р.

Голова НМК

_____
(підпис)

(Хорошилов О.Ю.)
(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

_____

Протокол №   від. "   " _____ 20   р.

Завідувач кафедри

_____
(підпис)

(_____)
(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

_____

Протокол №   від. "   " _____ 20   р.

Завідувач кафедри

_____
(підпис)

(_____)
(прізвище та ініціали)

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>вечірня форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 6	Галузь знань _05 - <u>Соціальні та поведінкові науки</u> (шифр і назва) Спеціальність _052 - Політологія (код і назва) Спеціалізації: _____ (назва) Рівень вищої освіти: 3 рівень, доктор-філософії	Цикл загальної підготовки	
годин – 180		<i>Рік підготовки:</i>	
залікових модулів – 2		3-й	3-й
змістових модулів – 1		<i>Семестр</i>	
ІНДЗ* – _____ (вид завдання)		5-й	5-й
		<i>Лекції</i>	
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		180	180
		<i>Лабораторні</i>	
		год.	год.
		<i>Самостійна робота</i>	
	у т.ч. ІНДЗ*: - _____ год.		
	Форма підсумкового контролю: залік		

Мета та завдання практики

Головною метою є формування готовності здобувачів 3 рівня вищої освіти до викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю 052 - “Політологія”.

Завдання практики:

- розвиток професійних умінь та набуття необхідних навичок педагогічної діяльності викладача шляхом залучення здобувачів вищої освіти до проведення різних видів навчально-виховної роботи у ЗВО;

- формування умінь та навичок щодо планування та організації навчально-методичної роботи викладача ЗВО;
- формування готовності до здійснення виховної роботи зі студентами та студентськими групами.

Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання. Відповідно до Освітньо-наукової програми спеціальності 052 - “Політологія”, очікуваними результатами проходження здобувачами вищої освіти педагогічної практики є наступні:

Знання	ПРЗ 05. Мати ґрунтовні знання з ключових засад професійної та наукової етики, системи морально-культурних цінностей українського суспільства. ПРЗ 06. Знати теоретико-методологічні основи педагогічного процесу вищої школи у контексті класичних та сучасних педагогічних поглядів і концепцій.
Уміння	ПРУ 04. Уміти фахово викладати політологічні дисципліни на відповідному рівні даної освітньої кваліфікації. ПРУ 06. Уміти виступати публічно за фаховими темами українською та іноземною мовами, а також виступати з презентаціями та доповідями під час наукових та практичних заходів.
Комунікація	ПРК 02. Професійно презентувати результати власних досліджень у письмовій та усній формах: під час наукових конференцій, семінарів, у наукових статтях у фахових виданнях.
Автономія і відповідальність	ПРА 02. Мати системний науковий світогляд та філософсько-культурний кругозір, який включає розвинене критичне мислення, професійну етику та академічну доброчесність, повагу різноманітності та мультикультурності.

Компетентності:

Інтегральна компетентність	Здатність розв’язувати складні задачі і проблеми в галузі політології під час здійснення професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК07. Здатність до підготовки та проведення навчальних занять (педагогічної діяльності) за фахом.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	СК09. Володіння методологією та методикою педагогіки та психології вищої школи, знаннями, які сприяють зростанню особистості, прояву її творчого потенціалу.

Організація педагогічної практики

Педагогічна практика здобувачів 3 рівня вищої освіти спеціальності 052 - "Політологія" в ОНУ імені І. І. Мечникова відбувається відповідно до навчального плану спеціальності – 3й рік навчання, 5й семестр. Проходження практики передбачає реалізацію трьох основних етапів: організаційного, педагогічного і завершального.

Організаційний етап передбачає проведення установчої конференції, учасниками якої є здобувачі 3 рівня вищої освіти, їхні наукові керівники, відповідальна особа за спеціальністю. На цьому етапі: визначаються основні цілі та завдання практики, опрацьовується індивідуальна по кожному з практикантів програма, яка має включати всі змістовні частини педагогічної практики та терміни виконання видів робіт, що входять до неї. Здобувачі вищої освіти ознайомлюються зі звітною документацією.

Педагогічний етап передбачає проведення аспірантами практичних і лекційних занять для здобувачів 1 і 2 рівнів вищої освіти факультету міжнародних відносин, політології та соціології, інших спеціальностей ОНУ імені І.І. Мечникова, на яких викладається загальний курс політології, інші навчальні дисципліни політологічного профілю. У межах педагогічної практики, аспіранти також можуть залучатися до інших форм аудиторної та позааудиторної роботи, передбаченої Положенням "Про освітній процес в ОНУ імені І.І. Мечникова".

Завершальний етап представлений підготовкою звітної документації аспірантами (щоденник практики, план-конспект заняття), науковими керівниками (оцінка в індивідуальному плані аспіранта, у відомості підсумкового контролю, написання характеристики на здобувача вищої освіти), підсумковою конференцією, під час якої відбувається обговорення результатів педагогічної практики, висловлюються пропозиції щодо поліпшення умов її проведення, модернізації змісту та форм роботи з аспірантами, оцінюванням результатів проходження практики.

Базами проходження педагогічної практики є відповідні кафедри університету.

Зміст практики

Під час проходження педагогічної практики аспірант(ка)-практикант(ка) повинен/повинна виконати наступні види робіт:

I. Організаційна робота:

- 1) складання плану педагогічної практики;
- 2) ознайомлення з загальним планом роботи кафедри, індивідуальними і робочими планами викладача-наставника;
- 3) відвідування занять керівника і провідних викладачів кафедри з метою усвідомлення кращого методичного досвіду;
- 4) участь у роботі методичних семінарів кафедри, міжкафедральних формах спілкування (конференціях, «круглих столах» тощо).

II. Методична робота:

- 1) підготовка розгорнутих планів семінарів (лекцій) за визначеними темами з наданням питань для обговорення, практичних і тестових завдань, тематики рефератів, списків обов'язкової та додаткової літератури;
- 2) розробка сценарного плану «ділової гри», семінару-дискусії, семінару-конференції тощо;
- 3) пошук, систематизація і вивчення нової літератури щодо окремих тем загального курсу політології або спецкурсу (за рекомендацією наставника), а також загально-методичної літератури з питань викладання суспільно-політичних дисциплін у вищій школі.

III. Навчальна робота:

- 1) проведення семінарів/лекцій в академічних групах здобувачів 1-2 рівнів вищої освіти;
- 2) надання допомоги наставнику в проведенні заліків/іспитів тощо.

Запропоновані види завдань є лише певним взірцем для складання індивідуальної програми кожним аспірантом(кою)-практикантом(кою), оскільки вона має враховувати як індивідуальні здібності та побажання

здобувача/-ки 3 рівня вищої освіти, так і специфіку навчального навантаження його керівника. Проте основні напрямки роботи в тому чи іншому вигляді мають бути опрацьовані.

Під час проходження педагогічної практики аспірант/-ка зобов'язаний/-а:

1. Дотримуватись норм та правил освітнього процесу в ОНУ імені І.І. Мечникова.

2. Взяти активну участь в установчій і підсумковій конференціях.

3. Ознайомитись із документацією кафедри й викладача-наставника (навчальним планом, графіком навчального процесу, індивідуальним планом викладача, робочими програмами, календарним планом, планами занять тощо).

4. Знати вимоги, що ставляться до заповнення документів.

5. Планувати свою діяльність та відобразити її в індивідуальному плані.

6. Відвідувати заняття викладача-наставника протягом практики, спостерігати за діяльністю викладача-наставника та проводити аналіз занять.

7. Надавати допомогу викладачеві-наставнику у:

- розробці робочих програм із дисципліни;

- оформленні наочності, підготовці дидактичного матеріалу;

- перевірці залишкових знань, тестів, контрольних завдань здобувачів 1-2 рівнів вищої освіти;

- проведенні модульного контролю, атестації здобувачів 1-2 рівнів вищої освіти;

- виконанні доручень кафедри;

- організації позааудиторної роботи здобувачів 1-2 рівнів вищої освіти.

Обов'язки керівника педагогічної практики:

- бере участь в інструктажі аспірантів на факультеті (перед початком практики) і в підсумковій конференції (на завершення практики);

- у випадку неявки аспірантів на практику, порушення ними трудової дисципліни, нехтування своїми обов'язками, а також у разі виникнення конфліктних ситуацій повідомляє про це письмово (рапортом) завідувача

випускової кафедри, заступника Декана ФМВПС із навчально-методичної та виховної роботи;

- планує навчально-виховну роботу аспірантів-практикантів, надає методичну допомогу у підготовці і проведенні занять за фахом, організації роботи з колективом здобувачів 1-2 рівнів вищої освіти, позанавчальною роботою тощо;

- відвідує заняття інших аспірантів-практикантів (лекції, практично-семінарські тощо), бере участь у їх обговоренні;

- надає здобувачам 1-2 рівнів вищої освіти консультацію щодо виконання індивідуального науково-дослідного (творчого) завдання, оцінює його;

- на засіданнях кафедри доповідає про стан проходження, а також про підсумки практики.

Форми та методи контролю

аспіранти повинні вести щоденник (індивідуальний план) з практики (див. додаток), в якому висвітлюються основні етапи роботи, їх зміст та робити помітки про виконання/невиконання.

За результатами практики науковий керівник виставляє підсумкову оцінку, яка фіксується в індивідуальних планах здобувачів 3 рівня вищої освіти.

Підсумкова оцінка виставляється за результатами захисту результатів педагогічної практики. Вона складається з оцінювання наданого письмового звіту з проходження практики, доповіді практиканта та оцінки діяльності аспіранта науковим керівником.

Вимоги до звіту

Після проходження педагогічної практики аспірант/-ка звітує керівнику практики в письмовій формі. Практикант/-ка оформлює письмовий звіт про проходження практики. До загальнообов'язкових вимог відноситься наявність таких елементів, як-от:

- титульний аркуш;
- вступ, який містить опис сутнісних рис педагогічної практики, її об'єкт, предмет, мету та завдання;
- індивідуальний план роботи на практиці;
- тематичний план визначеної дисципліни, складений відповідно до кредитно-модульної системи;
- конспект відпрацьованих лекцій, який містить анотацію, план лекційного заняття, основну та допоміжну літературу, контрольні запитання та текст лекційного заняття;
- нотатки проведеного семінарського заняття, які містять план, основну та допоміжну літературу, контрольні запитання, теми рефератів;
- звіт про виконання плану педагогічної практики;
- характеристику практиканта від викладача, якому він асистував у процесі проходження практики, де обов'язково зазначається оцінка його роботи;
- щоденник практики, оформлений відповідно до встановлених вимог.

Критерії оцінювання знань і вмінь аспірантів та розподіл балів за окремими видами робіт

Порядок перерахунку рейтингових показників нормованої 100-бальної університетської шкали оцінювання в традиційну 4-бальну шкалу та європейську шкалу ECTS.

Інтегральна шкала оцінок встановлює взаємозв'язки між рейтинговими показниками оцінок.

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою
		Залік
A	90-100 (відмінно)	5 (відмінно)
B	85-89 (дуже добре)	4 (добре)
C	75-84 (добре)	

D	70-74 (задовільно)	3 (задовільно)
E	60-69 (достатньо)	
FХ	35-59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)
F	1-34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)	

<i>Види роботи</i>	<i>Максимальна кількість балів</i>
Підготовка та проведення лекцій	20
Конспект лекції	10
Підготовка та проведення практичних занять	20
Конспект практичного заняття	10
Підготовка та проведення виховного заходу, робота помічника куратора	5
Участь у проведенні заліків/іспитів	10
Проведення позааудиторної роботи за фахом	10
Конспект заходу з позааудиторної роботи	10
Оформлення звіту	5

Оформлений індивідуальний план із додатками та звіт подаються на кафедру не пізніше наступного тижня з моменту закінчення терміну практики. Оцінка за виконання педагогічної практики фіксується у залікових книжках.

БАЗОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Гузій Н. В. Педагогічний професіоналізм: історико-методологічні та теоретичні аспекти : монографія / Н. В. Гузій. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2004. – 243 с.
2. Згуровський М. З. Болонський процес: головні принципи та шляхи структурного реформування вищої освіти України / М. З. Згуровський. – Київ : НТУУ «КПІ», 2006.

3. Пометун О. І. Теорія та практика послідовної реалізації компетентнісного підходу в досвіді зарубіжних країн / О. І. Пометун // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи : (бібліотека з освітньої політики) : [монографія] / М-во освіти і науки України ; [колектив авт.: Н. М. Бібік, Л. С. Ващенко, О. І. Локшина та ін. ; під заг. ред. О. В. Овчарук]. – К., 2004. – С. 16–26.
4. Слостенин В. А. Педагогіка : учеб. пособие для студентов высш. пед. учеб. заведений / В. А. Слостенин, И. Ф. Исаев, Е. М. Шиянов ; под ред. В. А. Слостенина. – М. : Академия, 2002. – 576 с.

Інформаційні ресурси

1. Болонська декларація [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.mon.gov.ua/education/higher/bolon/
2. Загальні відомості про вищу освіту в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.mon.gov.ua/education/higher/higher
3. Методи навчання та їх класифікація // Сайт «Osvita.Ua» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://osvita.ua/school/theory/780/>
4. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://moskalik.at.ua/kurs_lekziy/mmmvvv.doc
5. Нормативно-правова база наукової діяльності у вищих навчальних закладах [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/diyalnist/nauka/naukova-diyalnistu-vishchikh-navchalnikh-zakladakh/4688>
6. Сайт «Аспірант України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mi/intranet/aspirant.com.ua/>

ДОДАТОК
ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН
педагогічної ПРАКТИКИ
здобувача/-ки 3 рівня вищої освіти
спеціальності 052 – Політологія
денної/вечірньої форми навчання
(потрібне підкреслити)

Керівник _____

№ П/ П	ВИДИ ЗАВДАНЬ	виконання терміни Приблизні	виконання про Позначка
	I. ОРГАНІЗАЦІЙНА РОБОТА		
	II. МЕТОДИЧНА РОБОТА		

	III. НАВЧАЛЬНА РОБОТА		

Пропозиції аспіранта-практиканта щодо покращення організації педагогічної практики

Відгук керівника педагогічної практики про результати роботи аспіранта/-ки _____

Оцінка за 5-ти бальною шкалою

Оцінка за шкалою ЗВО

Оцінка за шкалою ECTS

аспірант(ка)-практикант(ка)

(підпис)

Керівник практики

(підпис)